

Ensimmäisen MEV-seminaarini opetus: istumalihaksia tarvitaan

Huhtikuun yhdeksäs pidettiin Turun Siirtolaisuusinstituutissa **Muuttoliikkeiden ja etnisyyden tutkijaverkoston** seminaari, johon kokoontui nelisenkymmentä lähinnä Suomeen suuntautuvan siirtolaisuuden ja pakolaisuuden tutkijaa sekä melkäläinen; auttamattomasti myöhäissyntyinen amerikansiirtolaisuuden tutkija. Siirtolaisuusinstituutti päästi kuitenkin minutkin irti: olin yksi illan yhdeksästä alustajasta.

MEV-seminaari oli ensimmäinen Siirtolaisuusinstituutin järjestämä tilaisuus, johon olen osallistunut. Toisaalta, enpä lyhyen tutkijana oloni aikana ole vielä ehtinyt juuri seminaareissa vanhentua. Päivän mittaan huomasin, että istumallhaksia on syytä jatkossa kehittää! Tässä jäin selvästi jälkeen vanhemmista seminaariveteraaneista, niin puutunut olo oli kymmenen tuntia kestäneen seminaarin loppumetreillä.

Siirtolaisuusinstituutin väki oli rakentanut yhdelle päivälle paljon, mutta samalla mielenkiintoista ohjelmaa. Seminaarin avasi instituutin joh-

taja, *Olavi Kolvukangas*. Hänen jälkeensä tohtorit *Jochen Blaschke* Berliinistä, *Jan Hjarnø* Tanskasta ja *Tomas Hammar* Tukholmasta selvittivät maldensa siirtolais- ja pakolaistutkijoiden verkkoa. Iltapäivällä me suomalaiset jäimme keskustelemaan oman tutkijaverkon tilasta. Tutkijoiden yhteydenpitovälineiksi nostettiin tuttu lehti "Siirtolaisuus-Migration", sähköposti ja seminaarit.

Tutkijoiden yhdeksän alustusta pääsivät alkamaan himpun verran myöhässä. Lisäksi tutkimuksistaan innostuneiden on luonnollisesti vaikea pysyä alustuksille annetun viidentoista minuutin rajoissa. Illan toiseksi viimeisenä alustajana ei tarvinnut paljon katsella ympärilleen, kun huomasin, miten puutunelta kaikki alkoivat jo olla. Rämpelsin alustukseni jotenkin lävitse. Pelastus oli etukäteen laadittu ja kaikille ennen alustusta jaettu sivun mittainen tiivistelmä.

Tärkeintä kuitenkin oli, että sain alustuksen myötä karistettua pois koko päivän minua vaivanneen

muumioituneen olon. Siinä tajusin, että aikaisemmin pääasiassa suomalaiseseen kaukoliikenteeseen keskittynyt Siirtolaisuusinstituutti on tehnyt hienon oivalluksen: Instituutin suojissa yhdistyvät sekä suomalaisten siirtolaisuuden historia että nykyajan Suomeen suuntautuva siirtolaisuus ja pakolaisuus. Olen varma, että molempien alojen tutkijoilla on jo ollut, ja jatkossa on, paljon annettavaa toisilleen. Vieraaseen maahan menneiden suomalaisten siirtolaisten työ-, perhe-, ihmissuhde-, identiteetti- ja monet muut ongelmat ovat olleet vastaavanlaisia kuin nykyään Suomeen muuttaneiden ulkomaalaisten. Idealistisesti voisi ajatella siirtolaisuushistorioitsijoiden tehtäväksi laajemman ymmärryksen levittämisen. Ehkä suomalaiset oppisivat suvaitsevammin suhtautumaan ulkomaalaisiin, jos he tajuaisivat, kuinka meitä meni satojatuhausia vuosisadan vaihteessa Amerikkaan ja 1960-luvulla Ruotsiin – ja heidät otettiin siellä vastaan! Nyt on sitten meidän vuoromme.

Erityisen kiinnostuneena kuuntelin Elina Ekholm alustusta ”Käymässä vai jäämässä – pakolaisten elämää Suomessa”. Ekholm mm. tutkii, miten kauan pakolaisilta menee tasa-arvoisen aseman saavuttamiseen. Omaan mieleen hilpi heti kuva rähjäisessä kaivoksessa, valtavilla tukkisavotoilla ja lännen satamissa työs-

kentelevistä amerikansuomalaisista, jotka tukkailivat jenkkin kanssa, kun eivät osanneet kieltä ja tunsivat olevansa pohjasakkaa. Varsin monet sitten kasvattivat omista lapsistaan niin amerikkalaisia, että siinä oma kielikin unohtui. Kehitys jatkui niin, että hyvin monet kolmannen polven amerikansuomalaiset kiinnostuivat juuristaan. Tämä näkyy mm. suurena historioitsijoiden joukkona.

Kaiken kaikkiaan ensimmäinen seminaarimatkani täältä Tampereelta sinne Turun Siirtolaisuusinstituuttiin onnistui. Sen tiesin jo aikaisemmin instituutissa käyneenä, että laitoksen väki on mukavaa ja palveluhenkistä. Seminaarissa yllätti vielä hyvä tarjoilu: kahvia päivällä ja iltapalaa illalla. Meikäläinen, työtön tutkijan ketale, pärjäsi tarjoilun ansiosta koko päivän omien eväiden, kolmen karjalanpiirakan, parin banaanin ja omenan turvin.

Seminaarin jälkitunnelmissa

FK Ossi Viita,
Tampereen yliopisto

Siirtolaisvitsejä

Vanha amerikansuomalainen oli visiitillä entisessä kotimaassaan ja tahtoi vähän laskea leikkää naapureittensa kanssa. Kehuttuaan oman farminsa maasta taivaaseen kertoi hän koko tilansa maa-alueitten autolla kiertämiseen menevän koko päivän.

Entinen kotikylän naapuri kuuntelee pääkallellaan amerikansuomalaista ja tokaisee: ”Niin, oli minullakin kerran sellainen auto.”

* * *

Laihialainen oli tulossa Amerikasta laivalla kotimaahan. Jossakin meren selällä laiva törmäsi karille ja uppoaminen uhkasi. Ihmisillä oli kova hätä. Huudettiin apua ja voiteltiin. Laivan kapteeni jo kysyi:

”Onko joukos ketään sellaista matkustajaa, joka osaas mitään virren värsyä?” Kuukaan ei sattunut sellaista muistamaan, kaikki vain vaikeroivat. Kapteeni huusi uudelleen: ”Onko ketään, joka osaas mitään kirkollista toimitusta?” Silloin ilmoitautui tämä laihialainen ja sanoi: ”Mä kyllä voin koota kolehrin.”